

1. examinare sistematică a situației de viață persoane fără adăpost

Un studiu realizat de ASH Berlin în colaborare cu EBET e. V.

Prof. Dr. Susanne Gerull

Rezumat

În cazul prezentului studiu este vorba despre 1-a cercetare sistematică asupra condițiilor de trai ale persoanelor fără adăpost. Este reprezentativ pentru persoanele adulte afectate de o lipsă acută a spațiului locativ, care caută și găsesc ajutor în cadrul instituțiilor diaconice la nivel federal pentru cei fără adăpost și de reabilitare a celor cu cazier. Baza teoretică presupune abordarea condițiilor de trai, care ia în considerare multidimensionalitatea diverselor condiții de viață în interdependența acestora și permit astfel o viziune de ansamblu asupra situației existențiale a persoanei. Aceasta reprezintă premisa necesară sprijinului celor aflați în situații precare, astfel încât rezultatele studiului să ofere o contribuție semnificativă în cercetarea practică din domeniul de activitate al asistenței locative de urgență.

Pentru prima oară a fost elaborat un așa-numit index al condițiilor de trai în raport cu persoanele afectate de o lipsă acută a spațiului locativ ce fac obiectul prezentului studiu. Acesta îmbină diverși indicatori privind situația existențială a celor chestionați și a permis astfel clasificarea acestora în cinci situații de la foarte bine la foarte prost. Alcătuirea indexului inclusiv selecția situațiilor existențiale și formularea tuturor categoriilor de întrebări și răspunsuri a avut loc în cadrul unui proces complex participativ, la care au contribuit alături de profesioniști și persoane fără adăpost. Pentru fiecare dintre cele șase segmente alese ale situației existențiale (situație materială, muncă remunerată, locuință, sănătate, siguranță, precum și participare/rețele sociale) a fost formulată o întrebare obiectivabilă precum și o întrebare subiectivă estimabilă. Astfel chestionarul aplicat este format dintr-un total de 12 variabile ale condițiilor de trai precum și câteva chestiuni socio-demografice în număr restrâns și concluzionând în încheiere cu o „întrebare de viitor” privind estimarea situației vieții lor în care se vor afla peste un an. În cadrul sondajului reprezentativ a fost evaluat un total de 1.135 de chestionare.

Respondenții studiului nostru se află în proporție de 28 % într-o situație sub medie (proastă/foarte proastă), în proporție de 19,7 % într-una peste medie (bună/foarte bună) și de 52,2 % într-una medie. Remarcabile sunt mai ales diferențele dintre datele obiectivabile și cele subiective: mulți dintre respondenți se consideră subiectiv ca fiind mai afectați decât rezultă din datele obiectivabile (40,9 % vs. 25,1 % în cazul celor două situații sub medie). Principalul factor de influență asupra situației existențiale per total este, conform unui calcul cu ajutorul unei așa-numite analize a componentelor fundamentale, siguranța existențială și ontologică a persoanelor fără adăpost chestionate: acestea cuprind situația locativă/a cazării efective, mulțumirea cu condiții de trai, senzația de siguranță precum și accesul la servicii medicale. Aceste aspecte sunt existențiale și nu pot fi compensate cu alte obiecte. Ele exercită o influență durabilă asupra senzației conform căreia propria

existență este una sigură, previzibilă și apărută.

Cu ocazia analizei statistice a datelor a putut fi astfel identificat în mod corespunzător grupul de persoane cel mai vulnerabil, care trăiesc pe stradă sau în alte situații locative sau de adăpostire nocturnă precare similare: puțin sub 2/3 dintre ei se află în situații sub medie și aproape 1/4 consideră chiar că situația lor se va agrava suplimentar în decursul unui an. Deosebit de afectate sunt conform studiului nostru de asemenea persoanele din alte state UE, care includ probabil mai ales pe cele din Europa de Sud-est: aproape 2/5 se află într-o situație existențială sub medie. Femeile au mai putut fi de asemenea identificate ca grup vulnerabil. Deși situația lor se relevă a fi per ansamblu ceva mai bună decât a bărbaților, ele sunt totuși mai nemulțumite de situația lor sub aproape toate aspectele existențiale. Însă în studiul nostru sunt subreprezentate femeile ce trăiesc ascunse sau în parteneriate neconsimțite, deoarece acestea nu solicită frecvent ajutor profesionist. Aceasta influențează corespunzător rezultatele specifice în funcție de gen. În cazul diverselor categorii de vârstă respondenții mai tineri s-au dovedit a fi destul de rezistenți față de situația lor uneori destul de precară din punct de vedere obiectiv. Mai ales categoriile de vârstă mijlocie trebuie evaluate ca deosebit de vulnerabile.

În mod surprinzător, situația existențială a persoanelor fără adăpost pe termen lung (1 an și mai îndelungat) nu este privită per ansamblu atât de defavorabilă precum cea a persoanelor neavând o locuință pe o durată medie. Capacitățile lor de adaptare identificate chiar și prin intermediul datelor subiective colectate pot fi utilizate și ca resurse în cadrul asistenței pentru persoanele fără adăpost. Cele mai bune situații le reprezintă însă acele persoane care sunt fără adăpost abia de scurt timp (< 1 lună). Aceasta este un argument în favoarea readucerii cât mai rapide posibil a persoanelor fără adăpost într-un spațiu locativ propriu, astfel încât condițiile precare de trai să nu se poată permanentiza. Bineînțeles că cea mai bună abordare în acest context impune o muncă de prevenție eficientă, astfel de la bun început lipsa de adăpost nici să nu se producă.

Se poate formula ca revendicare principală pe baza rezultatelor studiilor dreptul la locuință și implementarea acestuia. În acest scop, mandatul politic al activității sociale din cadrul asistenței locative de urgență trebuie să se manifeste mai puternic decât în prezent. Suplimentar persoanele vizate trebuie de asemenea să fie incluse considerabil mai mult în toate procesele decizionale care influențează situația condițiilor acestora de trai.